

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur D. van IJzendoorn
Telefoon 023 511 34 75 E-mail: dvijzendoorn@haarlem.nl
STZ/JOS Reg.nr. 2011/12932
Te kopiëren:
B & W-vergadering van 1 maart 2011

Onderwerp

Plan van aanpak wachtlijsten kinderopvang

DOEL: Besluiten

Het college is bevoegd om te besluiten het plan van aanpak vast te stellen. Met dit besluit zijn de nummers 13 en 183 uit de BBP afgedaan.

B&W

1. Het college besluit het plan van aanpak wachtlijstbestrijding kinderopvang vast te stellen
2. Het college stemt in met de ondertekening van het convenant wachtlijsten kinderopvang van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
3. Het college mandateert wethouder Nieuwenburg om namens het college het convenant te ondertekenen
4. De kosten van het besluit bedragen € 148.408,00. Er wordt in de jaarrekening 2010 een bestemmingsvoorstel gedaan om de vanuit de decembercirculaire 2010 ontvangen rijksmiddelen over te hevelen naar programma 4 in 2011
5. Dit besluit ter kennisgeving toezenden aan de raadscommissie Samenleving.
6. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit

Collegebesluit

Onderwerp: Plan van aanpak vermindering wachtlijsten kinderopvang

Reg. Nummer: 2011/12932

1. Inleiding

In 2009/2010 is, mede op verzoek van de branche kinderopvang in Haarlem, een onderzoek uitgevoerd naar de wachtlijsten van de kinderopvangorganisaties in Haarlem. Aan dit onderzoek hebben de lokale kinderopvangorganisaties meegewerkt. Het resultaat is het rapport 'Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009'. Hierin heeft de gemeente Haarlem de ambitie gesteld om in samenwerking met de branche kinderopvang een bijdrage te leveren aan het verminderen van de wachtlijsten voor kinderopvang in de gemeente Haarlem. De resultaten van het onderzoek zijn in de zomer van 2010 bekend geworden en gepresenteerd aan de branche. Een deel van de aanbevelingen en conclusies van dit rapport krijgen een vervolg in 2011. De gemeente Haarlem is als een van acht gemeenten geselecteerd om deel te nemen aan een traject vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het Rijk biedt gemeenten met meer dan 100.000 inwoners financiële ondersteuning om de lengte van de wachtlijsten in de kinderopvang in te korten.

2. Besluitpunten college

1. Het college besluit het plan van aanpak wachtlijstbestrijding kinderopvang vast te stellen
2. Het college stemt in met de ondertekening van het convenant wachtlijsten kinderopvang van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
3. Het college mandateert wethouder Nieuwenburg om namens het college het convenant te ondertekenen
4. De kosten van het besluit bedragen € 148.408,00. Er wordt in de jaarrekening 2010 een bestemmingsvoorstel gedaan om de vanuit de decembercirculaire 2010 ontvangen rijksmiddelen over te hevelen naar programma 4 in 2011
5. Dit besluit ter kennisgeving toezenden aan de raadscommissie Samenleving.
6. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit

3. Beoogd resultaat

- De wachtlijsten in de kinderopvang in stadsdeel Noord verminderen met een uitbreiding van één tot twee groepen (9 tot 28 kindplaatsen) in de kinderopvang en één groep (10 tot 20 plaatsen) in de buitenschoolse opvang
- De processen en communicatie tussen de betrokken partijen in stadsdeel Noord (gemeente, kinderopvangorganisaties, onderwijs en sportinstellingen) verbeteren en stroomlijnen
- Een methodische wijkgerichte aanpak ontwikkelen

4. Argumenten

1.1 Het rapport 'Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009' is een nulmeting

Het rapport beschrijft de resultaten van het onderzoek dat in 2009/2010 is uitgevoerd. Het onderzoek is tweeledig. Het brengt het bereik en de omvang van de wachtlijsten in de kinderopvang in Haarlem in beeld, vergeleken met de regio West. De regio West bestaat uit de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht. Tevens bevat het onderzoek een inventarisatie van knelpunten om uitbreiding van het aantal opvangplaatsen te realiseren. Het rapport dient als nulmeting om de resultaten die in 2011 worden behaald mee te vergelijken.

Er is een keuze gemaakt om die aanbevelingen uit te voeren die in 2011 afgerond kunnen worden en een bijdrage leveren aan het ontwikkelen en beschrijven van de voorgenomen wijkgerichte, methodische aanpak.

1.2 Het door de branche zelf opgerichte Platform Kinderopvang Haarlem onderschrijft de resultaten en aanbevelingen van het onderzoek

Een aantal ondernemers heeft als respondent meegewerkt aan de analyse van de knelpunten. De wachtlijstproblematiek wordt door alle ondervraagden herkend. In de zomer van 2010 zijn de resultaten van het onderzoek gepresenteerd aan de branche.

1.3 Het voorstel past in het ingezet beleid

In de programmabegroting 2009-2013 is onder beleidsveld 4.1 Jeugd (en Onderwijs) één van de hoofddoelstellingen 'Optimale kansen op deelname aan de maatschappij voor jongeren', waarbij Kinderopvang, Spel en Exploratie als aandachtsveld is aangewezen. Hieronder wordt het bieden van een kwalitatief en kwantitatief hoogwaardig aanbod dat aansluit bij de wensen van de gebruikers expliciet benoemd. Dit betreft ouders die kinderopvang nodig hebben om arbeid en zorg te kunnen combineren of die behoren tot speciale doelgroepen, bijvoorbeeld ouders en kinderen met een sociaal medische indicatie of ouders die een (re)integratietraject volgen en bijstand ontvangen.

1.4 Het opstellen van een plan van aanpak is een voorwaarde om deel te nemen aan het project 'Bestrijding wachtlijsten Kinderopvang' van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Het Rijk biedt gemeenten met meer dan 100.000 inwoners financiële ondersteuning om de lengte van de wachtlijsten in de kinderopvang in te korten. Voor de gemeente Haarlem is in de decembercirculaire 2010 eenmalig een bedrag van **€ 148.408,00** beschikbaar gesteld.

Er zijn geen verplichtingen met betrekking tot de inzet en verantwoording van dit budget. Het plan van aanpak bevat een beschrijving van de problematiek, formulering van doelen en subdoelen, een analyse van de oorzaken en mogelijke oplossingen van het probleem, de procesaanpak waaronder: inrichting projectorganisatie, planning, begroting en afspraken met/taakverdeling tussen de betrokken partijen.

2.1 Ondertekening van het convenant is een voorwaarde om deel te nemen aan het project 'Bestrijding wachtlijsten Kinderopvang' van het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid

De acht deelnemende gemeenten aan het project dienen een convenant te sluiten, waarin de inzet van de minister en de gemeenten wordt vastgelegd en nadere afspraken worden gemaakt. Het convenant loopt vanaf 1 januari 2011. De bepalingen uit het convenant blijven van kracht voor zover dit voor de afwikkeling van het convenant noodzakelijk is. Overigens staat ook in het convenant opgenomen dat de bepalingen niet in rechten afdwingbaar zijn. Zie de bijlage voor het convenant.

5. Kanttekeningen

De te behalen doelen en resultaten hangen in grote mate af van de inzet van de branche kinderopvang. Het uitbreiden van de capaciteit in de kinderopvang wordt

immers door het ondernemerschap van de aanbieders gerealiseerd. Marktwerking staat centraal. De rol van de gemeente Haarlem ligt vooral op het gebied van de informatie over de benodigde procedures en voorgeschreven besluitvormingstermijnen met betrekking tot huisvesting en is meer faciliterend van aard.

6. Uitvoering

Het plan van aanpak zal in samenwerking met de partners in 2011 in stadsdeel Noord worden uitgevoerd.

7. Bijlagen

Plan van aanpak 'Vermindering wachtlijsten kinderopvang Haarlem'
Convenant wachtlijsten kinderopvang

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester

Vermindering wachtlijsten kinderopvang

**Plan van aanpak
Gemeente Haarlem**

INHOUD

INLEIDING	4
HOOFDSTUK 1 WACHTLIJSTEN KINDEROPVANG EN CAPACITEITSUITBREIDING IN HAARLEM	5
HOOFDSTUK 2 KNELPUNTEN UITBREIDING KINDEROPVANG	9
HOOFDSTUK 3 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	11
HOOFDSTUK 4 PLAN VAN AANPAK BESTRIJDEN WACHTLIJSTEN KINDEROPVANG EN BUITENSCHOOLSE OPVANG	13

Inleiding

In 2009 is in opdracht van de gemeente Haarlem een onderzoek uitgevoerd naar de wachtlijsten in de kinderopvang in Haarlem¹. De resultaten hiervan zijn in 2010 bekend geworden en met het door de branche zelf opgerichte Platform Kinderopvang Haarlem besproken. Op basis van deze onderzoeksresultaten en de gegevens over de oorzaken en oplossingen voor wachtlijsten in de kinderopvang in Haarlem² is een plan van aanpak geschreven om de wachtlijsten in de Haarlemse kinderopvang vanaf 2011 te verminderen. Dit plan sluit aan bij het Coalitieakkoord Haarlem 2010-2014. In het akkoord is aangegeven dat goed en gevarieerd onderwijs (van voorschoolse opvang tot en met hbo) een voorwaarde is voor de ontwikkeling van het individu en voor de bloei van de samenleving. Hierbij gaat het onder meer om een zo optimaal mogelijke aansluiting tussen voorschoolse educatie, basisonderwijs en naschoolse opvang.

Het plan van aanpak houdt rekening met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van de belanghebbenden: de kinderopvang, het onderwijs en de gemeente. Haarlem is een van de acht³ gemeenten, die deelneemt aan een project van het Ministerie van SZW (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) om gezamenlijk de wachtlijsten in de kinderopvang te verminderen. De betrokken colleges van deze gemeenten ondertekenen met de verantwoordelijke minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer H.G.J. Kamp, in maart 2011 een convenant⁴. In dit convenant verklaren zij alles in het werk te stellen om de wachtlijsten in de kinderopvang te verminderen. Het Ministerie van SZW heeft aan Haarlem voor het verminderen van de wachtlijsten eenmalig € 148.408,00⁵ beschikbaar gesteld.

Dit plan van aanpak beschrijft het probleem van de wachtlijsten in de kinderopvang in Haarlem, de omvang en de oorzaken hiervan. Daarna wordt het in 2011 uit te voeren verbetertraject met bijbehorende projectorganisatie, uit te voeren activiteiten en planning beschreven. Tijdige en toegankelijke communicatie tussen alle partners tijdens de uitvoering is cruciaal. Het is belangrijk dat bij de start van de uitvoering van dit project alle direct betrokkenen vanaf het begin goed zijn geïnformeerd, weten wat van hen wordt verwacht en daarbij effectief samenwerken.

¹ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem, 2009. Buitenhek Management & Consult.

² Oorzaken en oplossingen voor wachtlijsten gemeente Haarlem – ITS Nijmegen.

³ Overige deelnemers zijn: Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Ede, Nijmegen, Den Haag en Amersfoort.

⁴ Concept Convenant Wachtlijsten kinderopvang.

⁵ December-circulaire 2010.

Hoofdstuk 1

Wachlijsten kinderopvang en capaciteitsuitbreiding in Haarlem

Dit hoofdstuk gaat in op het bereik van de kinderopvang en buitenschoolse opvang en op de bestaande wachtlijsten in de gemeente Haarlem. Daarna worden de conclusies ten aanzien van de benodigde uitbreiding van de capaciteit van de kinderopvang en buitenschoolse opvang besproken. Alle gegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit het rapport van Buitenhek.⁶

Kinderopvang

Het bereik van de formele kinderopvang in 2009

Het gemiddelde bereik⁷ van de kinderopvang in Haarlem is met 55 procent van hoger dan het landelijk gemiddelde van 47 procent. Het bereik van de kinderopvang wordt in de onderstaande tabel per stadsdeel van de gemeente Haarlem weergegeven.

Kinderopvang 0 – 4 jaar (KDV)

Stadsdeel	Aantal kindplaatsen KDV	Bereik in aantal kinderen ⁸	Totaal aantal 0-4 jarigen ⁹	Percentage kinderen uit het stadsdeel dat met huidig aanbod in stadsdeel bereikt wordt/kan worden
Centrum	145	247	319	63%
Zuid	355	604	529	114%
West	388	660	984	67%
Noord	594	1.010	2.795	36%
Oost	286	486	893	54%
Schalkwijk	486	826	1.375	60%
Totaal	2.254	3.833	6.967	55%

Het bovengemiddelde bereik van de kinderopvang in Haarlem is te verklaren door een hogere arbeidsparticipatie van vrouwen en een lagere werkloosheid.

De omvang van de relevante doelgroep¹⁰ is bepaald op ongeveer 78 procent. Dit betekent dat eind 2009 de formele kinderopvang nog 23 procent (1.600 kinderen)

⁶ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem, 2009, blz. 9

⁷ Het percentage kinderen van 0-4 jaar van het totaal aantal 0-4-jarigen, dat daadwerkelijk de kinderopvang bezoekt.

⁸ Gemiddeld maakt in Haarlem 1,7 kind gebruik van één plaats kinderopvang.

⁹ Bron: O en S/GBA gemeente Haarlem

¹⁰ Ouders, die in aanmerking komen voor een overheidsbijdrage in de kosten voor kinderopvang.

van de 0-4-jarigen niet heeft bereikt. Deze groep bestaat uit kinderen die bediend worden door de gastouderopvang, de informele opvang (opa's en oma's enzovoorts) en/of op een wachtlijst staan. Er mag aangenomen worden dat altijd een deel van de kinderen door de gastouderopvang en informele opvang bediend zal blijven. In de gemeente Haarlem zijn in januari 2011 936 opvangplaatsen bij gastouders geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang en 10 plaatsen zijn aangemeld, maar nog niet definitief geregistreerd. Dit betekent dat er 654 kinderen (nog) niet in de gastouderopvang en/of in de kinderdagopvang worden opgevangen. Deze kinderen kunnen gebruik maken van de informele opvang en/of op de wachtlijst voor reguliere kinderopvang staan.

Wachtlijsten kinderopvang

In het rapport 'Onderzoek wachtlijsten kinderopvang'¹¹ is beschreven hoe de netto wachtlijsten voor de kinderopvang (0-4 jaar) en de buitenschoolse opvang (4-12 jaar) in Haarlem er in de verschillende stadsdelen eind 2009 uitzagen. 'Netto' wil zeggen dat dubbele inschrijvingen eruit zijn gehaald en dat door middel van een steekproef is gekeken of ouders op de wachtlijst inmiddels een alternatief hadden gevonden (vervuiling van de wachtlijst). Het percentage kinderen op de wachtlijst is vergeleken met het gemiddelde in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht. Het percentage kinderen van 0-4 jaar op de wachtlijst bedraagt gemiddeld over alle stadsdelen 29 procent. Op het stadsdeel Schalkwijk na is ook in alle overige stadsdelen sprake van een langer dan gemiddelde wachtlijst dan voor het regiogemiddelde (9 procent) en het landelijk gemiddelde (7 procent)¹².

Buitenschoolse opvang

Het bereik van de buitenschoolse opvang in 2009

Van alle 4-12-jarigen in Haarlem maakt 28 procent gebruik van de buitenschoolse opvang. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde van 18 procent. Binnen deze groep is sprake van een enorme variatie in gebruik. Zo zijn er nauwelijks 10- en 11-jarigen die gebruik maken van buitenschoolse opvang en concentreert het gebruik zich vooral op de leeftijdsgroepen van de onderbouw van het basisonderwijs. Op basis van de verdeling naar leeftijd volgens het CBS¹³ is vast te stellen dat een gemiddeld bereik eind 2009 van 28 procent in de totale leeftijdsgroep een bereik onder 4- en 5-jarigen inhoudt van bijna 50 procent.¹⁴

Het bereik van de buitenschoolse opvang in de gemeente Haarlem wordt in de volgende tabel per stadsdeel weergegeven.

¹¹ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009 Buitenhok Management & Consult. Voor gedetailleerde gegevens over de wachtlijsten in de kinderopvang in Haarlem kan dit rapport worden gelezen.

¹² Bron: Wachtlijsten en wachttijden buitenschoolse opvang en dagopvang (5^e meting), Regioplan, 26 oktober 2009

¹³ Jaar 2006.

¹⁴ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhok Management & Consult

Buitenschoolse opvang 4 – 12 jaar (BSO)

Stadsdeel	Aantal kindplaatsen BSO	Bereik in aantal kinderen ¹⁵	Totaal aantal 4-12 jarigen	Percentage kinderen uit het stadsdeel dat met huidig aanbod in stadsdeel bereikt wordt/kan worden
Centrum	173	260	517	50%
Zuid	265	398	1.128	35%
West	333	500	1.927	25%
Noord	1.085	1.628	4.747	34%
Oost	200	300	1.648	18%
Schalkwijk	290	435	2.547	17%
Totaal	2.346	3.519	12.514	28%

De verschillen per stadsdeel zijn bij de buitenschoolse opvang kleiner dan bij de dagopvang. Dit is ook landelijk een bekend beeld, omdat buitenschoolse opvang vaak school- en dus ook woonwijkgebonden plaatsvindt¹⁶.

Wachtljsten buitenschoolse opvang 2009

Gemiddeld staat 12 procent van de 4-12-jarigen op de wachtlijst voor de buitenschoolse opvang. Voor de buitenschoolse opvang is in de stadsdelen Noord en West sprake van een langere wachtlijst dan het gemiddelde van de gehele regio West¹⁷.

Prognose ontwikkeling bevolkingsgroep 0-12 jaar

Binnen de doelgroep is de komende jaren sprake van een beperkte groeiprognose. De totale doelgroep van 0 tot 12 jaar groeit met minder dan 1 procent per jaar. De geadviseerde capaciteitsuitbreiding in het rapport houdt dan verder ook geen rekening met een groei op basis van bevolkingsprognoses¹⁸.

Conclusies capaciteitsuitbreiding kinderopvang en buitenschoolse opvang in Haarlem

In 2009 is berekend¹⁹ dat in de stadsdelen Noord en West behoefte is aan uitbreiding van dagopvang en buitenschoolse opvang en in stadsdeel Centrum alleen aan dagopvang. Om de hiervoor benodigde uitbreiding te kunnen realiseren is in de komende jaren voor de dagopvang een maximale groei nodig van 22 procent van het aantal kindplaatsen en voor de buitenschoolse opvang een maximale groei van 9 procent.

¹⁵ Gemiddeld maakt in Haarlem 1,5 kind gebruik van 1 plaats BSO

¹⁶ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhek Management & Consult

¹⁷ Regio West bestaat uit de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht

¹⁸ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhek Management & Consult

¹⁹ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhek Management & Consult, bladzijde 13 en 14.

In de gemeente Haarlem is in de dagopvang volgens het onderzoek van Buitenhek een groei van de capaciteit nodig van 22 procent om de wachtlijsten weg te werken. Met de huidige groei van de dagopvang kan deze uitbreiding in 3,5 jaar plaatsvinden. In de buitenschoolse opvang is een groei van 9 procent van de kindplaatsen benodigd. De huidige wachtlijsten in de buitenschoolse opvang kan met de huidige groei in anderhalf jaar weggewerkt worden²⁰.

²⁰ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009 Buitenhek Management & Consult.

Hoofdstuk 2

Knelpunten uitbreiding kinderopvang

Interviews kinderopvang

Alle informatie en gegevens in dit hoofdstuk zijn wederom afkomstig uit het onderzoek van Buitenhek.²¹ Buitenhek heeft voor een inventarisatie van knelpunten bij de realisatie van uitbreiding kinderopvang 6 interviews gehouden met de directies van de 3 grootste kinderopvangorganisaties, twee middelgrote en een organisatie met 1 vestiging in Haarlem. De knelpunten zijn gerangschikt naar de volgende thema's:

- Herkenning van de wachtlijstproblematiek
- Informatie
- Huisvesting
- Dubbelgebruik van ruimtes door BSO
- Financiering
- Personeel
- Overige knelpunten en belemmeringen

Samenvatting knelpunten

Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven van de beschreven knelpunten.

Herkenning van de wachtlijstproblematiek

Alle geïnterviewden herkennen de wachtlijstproblematiek. Afhankelijk van de wijk worden wachttijden van een half tot één jaar genoemd. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de primedagen (maandag, dinsdag en donderdag) en de woensdag en vrijdag, de minder populaire dagen in de kinderopvang. De grote organisaties geven aan dat 50 procent van de ingeschrevenen afvalt bij realisatie van een uitbreiding. Ook wordt verwacht dat kostenloze inschrijving het beeld van de wachtlijsten vertroebelt. De meeste geïnterviewden kunnen bevestigen dat een opmerkelijk deel van de ingeschrevenen van buiten Haarlem komt (19 procent volgens het onderzoek van Buitenhek²²). Het grootste deel (volgens schatting tweederde) daarvan komen van omliggende gemeenten zoals Bloemendaal en Heemstede. De oorzaak van de overloop is volgens een van de aanbieders, die eveneens vestigingen heeft in de regiogemeenten, dat uitbreiding daar nauwelijks gerealiseerd kan worden of zeer langdurig is: veel groen en weinig locaties.

Informatie

Bijna alle kinderopvangorganisaties geven aan dat zij over voldoende marktinformatie beschikken om afwegingen te kunnen maken ten aanzien van uitbreidingen. De enige informatie die zij niet kunnen bemachtigen, is die over de

²¹ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhek Management & Consult

²² Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhek Management & Consult, blz. 15

doelwaarde van de wachtlijst (postcodeonderzoek), waardoor geen betrouwbaar beeld ontstaat van het werkelijk aantal wachtenden.

Huisvesting

Knelpunten worden ervaren bij de ingewikkelde procedures ten aanzien van bestemmingsplanwijzigingen of het aanvragen van ontheffingen. De ondervraagden geven aan behoefte te hebben aan een ontwikkelingsagenda voor het (onderwijs)huisvestingsbeleid. Daarnaast zou men een spreidingsbeleid willen en ook ontbreekt eenduidige communicatie over het beschikbare maatschappelijke vastgoed.

Dubbelgebruik van ruimtes door BSO

De organisaties geven aan dat de meeste scholen weerstand hebben tegen dubbelgebruik van een klaslokaal. Het medegebruik van andere ruimtes, zoals speellokalen of leegstaande lokalen stuit op veel minder bezwaren. De samenwerking met scholen is verschillend: de ene school loopt voorop in de ontwikkeling en stelt zich heel flexibel op in de samenwerking. Andere scholen zijn minder welwillend. Ook wordt genoemd dat de kortdurende huurtermijnen in de BSO belemmerend kunnen werken. Tot slot geven meerdere organisaties aan te weinig menskracht te hebben om actief op zoek te gaan naar alternatieve locaties.

Financiering

Alle organisaties geven aan geen enkele belemmering te ervaren bij de financiering van een kindercentrum of BSO. Dit is gedurende de kredietcrisis niet veranderd. De financiers zijn onverminderd positief over de ontwikkelingen in de branche.

Personeel

De situatie op de arbeidsmarkt is voor de kinderopvangaanbieders zichtbaar veranderd. Waren er in 2008 nog onvervulde vacatures, in 2009 is sprake van voldoende aanbod van personeel.

Knelpunten ITS

De door Buitenhek aangegeven knelpunten worden ondersteund door onderzoeksgegevens van het ITS in Nijmegen²³. In dat rapport wordt aangegeven dat in Haarlem de volgende knelpunten een rol spelen bij het ontstaan van wachtlijsten in de kinderopvang en buitenschoolse opvang:

- Voorkeur voor ouders op specifieke dagen (maandag, dinsdag en donderdag);
- Onvoldoende kennis van de ontwikkelingen van vraag en aanbod bij de aanbieders;
- Onvoldoende integrale aanpak van kinderopvang bij de gemeente.

²³ Oorzaken en oplossingen voor wachtlijsten – ITS Nijmegen, 2010

Hoofdstuk 3

Conclusies en aanbevelingen

Buitenhek²⁴ trekt in zijn onderzoek conclusies over de oorzaken voor de wachtlijsten in de kinderopvang. Hierna zullen zijn aanbevelingen worden weergegeven om de effectiviteit van de uitbreidingsplannen in de kinderopvang te versterken. Deze aanbevelingen gelden zowel voor de aanbieders kinderopvang als de gemeente Haarlem met het doel de slagkracht te vergroten en de wachtlijstproblemen te verminderen.²⁵ De wachtlijsten zullen waarschijnlijk nooit helemaal opgelost kunnen worden. Aanbieders kinderopvang hebben ook een zekere wachtlijst nodig voor een optimale bedrijfsvoering.

Conclusies

Op basis van de knelpunten worden de volgende conclusies geformuleerd:

- Het inzicht van aanbieders kinderopvang in hun bestaande wachtlijsten wordt niet gerelateerd aan de vraagontwikkeling in de komende jaren.
- De beschikbare marktinformatie wordt door aanbieders kinderopvang niet actief gericht gebruikt in de planvorming voor uitbreiding.
- Gemeenten hebben weinig speelruimte bij voorgeschreven wetgeving en procedures en het ontbreekt bij sommige aanbieders kinderopvang aan kennis over het verloop van deze procedures.
- Scholen hebben weerstand tegen dubbelgebruik van een klaslokaal en aanbieders kinderopvang geven aan te weinig menskracht te hebben om actief op zoek te gaan naar alternatieve locaties.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van het onderzoek doet Buitenhek diverse aanbevelingen over de verscheidene geconstateerde knelpunten. Hieronder staan die aanbevelingen die in 2011 aan bod dienen te komen.

Informatie

- Eenmaal per twee jaar een onafhankelijk wachtlijstonderzoek (laten) uitvoeren.
- Aanbieders van kinderopvang moeten zich actiever gaan bezighouden met het thema marktverzadiging.

Huisvesting

- 'Planologische Kruiemelgevallen regeling' (artikel 3.23 Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)) ruimhartiger toepassen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om kleine uitbreidingen of bijgebouwen, kleine bouwwerken geen gebouw zijnde en wijzigingen in het gebruik van opstallen binnen de bebouwde kom.

²⁴ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhek Management & Consult, bladzijde 19-21.

²⁵ Idem, blz. 19

- Toegankelijker maken van de beschikbare informatie over de benodigde procedures en voorgeschreven besluitvormingstermijnen bij de gemeente.
- Een vast aanspreekpunt per wijk binnen de gemeente voor aanbieders kinderopvang.

Dubbelgebruik van ruimtes door BSO

- In de nota 'Schoolgebouwen, medegebruik en verhuur' opnemen dat de overeenkomst voor kinderopvang en buitenschoolse opvang in een schoolgebouw wordt aangegaan voor een periode van 10 jaar.
- Aanbieders kinderopvang moeten gericht gebruik maken van bestaande expertise bij het Netwerkbureau Kinderopvang en de sportbonden om mooie kansen bij het beperkte aantal sportlocaties/alternatieve locaties beter te benutten voor de uitbreiding van buitenschoolse opvang

Personeel

Via het (door de branche zelf opgerichte) Platform kinderopvang in Haarlem een gezamenlijke brancheaanpak van voldoende instroom van geschikt personeel in de kinderopvang vormgeven door middel van het realiseren van meer opleidingsplaatsen. Hetzelfde geldt voor de instroom van anders opgeleiden in de buitenschoolse opvang.

Hoofdstuk 4

Plan van aanpak verminderen wachtlijsten kinderopvang en buitenschoolse opvang

Dit plan van aanpak is opgesteld op basis van de resultaten van het onderzoek naar de wachtlijsten in de kinderopvang (2009/2010). De opzet is in januari 2011 gepresenteerd aan het Platform Kinderopvang.

Doelen van het project:

- Samenwerking tussen de betrokken partijen in stadsdeel Noord verbeteren door de processen en communicatie te stroomlijnen
- Methodische wijkgerichte aanpak beschrijven
- De wachtlijsten in de kinderopvang in stadsdeel Noord verminderen met een uitbreiding van één tot twee groepen (9 tot 28 kindplaatsen) in de kinderopvang en één groep (10 tot 20 plaatsen) in de buitenschoolse opvang

Stap 1: opstellen plan van aanpak en ondertekening convenant

De gemeente Haarlem stelt een plan van aanpak op voor het verminderen van de wachtlijsten in de kinderopvang in Haarlem. Daarnaast ondertekenen het Ministerie van SZW en de acht deelnemende gemeenten, waaronder Haarlem, op 9 maart 2011 een convenant, waarin nadere afspraken worden gemaakt over gezamenlijk verminderen van de wachtlijsten in de kinderopvang.

Stap 2: resultaat formuleren

In januari 2011 is een bijeenkomst georganiseerd waarin met een delegatie van het Platform Kinderopvang waarin het concept gemeentelijke plan van aanpak is gepresenteerd. De partners in stadsdeel Noord zullen na de inrichting van de projectorganisatie een uitnodiging ontvangen voor een startbijeenkomst.

In het rapport van Buitenhk is in kaart gebracht welke uitbreiding van de opvangcapaciteit in stadsdeel Noord nodig is om de wachtlijsten in de kinderopvang te verminderen. In onderstaand overzicht staan deze gegevens kort samengevat ²⁶

Stadsdeel Noord	KDV	BSO
Aantal kinderen op wachtlijst	613	275
Benodigd aantal kindplaatsen	361	183
Benodigde m2 bruto binnenruimte ²⁷	1.800 m2	900 m2
Benodigde m2 buitenruimte	1.083 m2	438 m2

²⁶ Onderzoek wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhk Management & Consult

²⁷ Inclusief benodigde ondersteunende ruimte zoals sanitair en kantoorruimtes

Ervan uitgaande dat de projectorganisatie nog ingericht dient te worden, kunnen we voor 2011 uitgaan van 6 tot 8 maanden (vanaf april, inclusief de zomer(vakantie)periode) waarin de activiteiten aanvangen ten behoeve van de capaciteitsuitbreiding. Het gewenste resultaat voor 2011 is vastgesteld op een uitbreiding van één tot twee groepen (9 tot 28 kindplaatsen²⁸) in de kinderopvang en één groep (10 tot 20 plaatsen) in de buitenschoolse opvang in stadsdeel Noord. Deze uitbreiding dient gerealiseerd te worden naast de reeds geplande uitbreiding van drie groepen kinderdagopvang in De Dolfijn. De doelstelling is gebaseerd op het verkennende karakter van de pilot, namelijk het zoeken van de samenwerking met partijen en het ontwikkelen van een nieuwe methodische, wijkgerichte aanpak.

De capaciteitsuitbreiding dient behaald te worden door uitbreiding van het aantal opvangplekken, maar kan mogelijk ook mede gerealiseerd worden door aanscherping van het plaatsings- en toewijzingsbeleid van de kinderopvangorganisaties.

Stap 3: projectorganisatie inrichten

De coördinatie van het project vindt plaats vanuit de afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport. Hiervoor is in de begroting een reservering gedaan. Het is de bedoeling om de projectorganisatie zo minimaal mogelijk in te richten. De benodigde inzet in de projectorganisatie zal afhangen van de activiteiten. Waar nodig wordt een directe relatie gelegd met Onderwijshuisvesting en Vastgoed. Ook hiervoor is een bedrag in de begroting opgenomen. Elk kwartaal zal een voortgangsgesprek plaatsvinden met de Programmamanager Noord. Vanaf de start van het project zullen de aanbieder van kinderopvang in stadsdeel Noord benaderd worden. Die aanbieders die bereid zijn tot uitvoering van een uitbreiding worden indien nodig uitgenodigd om onderdeel van het projectteam te vormen.

Stap 4: inventarisatie en onderzoek

Nadat de projectorganisatie is ingericht, dienen er verschillende mogelijkheden te worden onderzocht, zoals:

- De mogelijkheden voor een efficiëntieslag in de bezetting van de kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang.
- De mogelijkheden tot fysieke uitbreiding.
- De mogelijkheden tot samenwerking tussen de verscheidene uitvoerende partners in stadsdeel Noord.
- De mogelijkheden voor de inzet van beroepskrachten mede in relatie tot mogelijke uitbreiding van opvanglocaties.
- De financieringsmogelijkheden door de uitvoerende partijen om uit te breiden of andere maatregelen te treffen.
- Stroomlijning van de gemeentelijke integrale aanpak.

²⁸ Het aantal te realiseren kindplaatsen is afhankelijk van de leeftijdsgroep: een babygroep heeft maximaal 9 plaatsen, een peutergroep 14 plaatsen en een verticale groep 12 plaatsen.

In de bijlage staan de uit te voeren aanbevelingen uit het rapport van Buitenhek vertaald in concrete activiteiten, zijn toegewezen aan de verschillende betrokken partners.

Stap 5: uitvoering en planning 2011 en verder vastleggen

Op basis van de aanbevelingen van Buitenhek en het plan van aanpak wordt een wijkgericht uitvoeringsprogramma opgesteld met bijbehorende eigenaren. In samenwerking met de branche kinderopvang die in stadsdeel Noord werkzaam is, zal het projectteam de verschillende activiteiten koppelen aan de deelnemende partners, zodat helder is wie verantwoordelijk is voor welke taken. Zie hiervoor ook de bijlage.

Stap 6: communicatie organiseren

Verschillende middelen kunnen worden aangewend om het project te laten begeleiden door adequate communicatie. Hiervoor zal in overleg getreden worden met de afdeling communicatie. Het is voor de betrokken kinderen, de ouders en de lokale samenleving belangrijk te weten welke inspanningen in 2011 plaatsvinden om de wachtlijsten kinderopvang in stadsdeel Noord effectief te verminderen.

Planning

Wat	Wanneer
Startbijeenkomst ministerie SZW	06-01-2011
Bijeenkomst delegatie Platform Kinderopvang	25-01-2011
Plan van aanpak aanbieden aan stafoverleg	21-02-2011
Plan van aanpak laten vaststellen door college	08-03-2011
Plan van aanpak indienen bij ministerie van SZW	15-02-2011
Ondertekenen convenant met ministerie van SZW	09-03-2011
Inrichten projectorganisatie	Maart 2011
Installeren projectorganisatie	April 2011
Communicatieplan opstellen	In overleg met afdeling communicatie
<i>Uitvoeren plan van aanpak</i>	<i>April tot en met 31-12-2011</i>
Inventarisatie en onderzoek	2 ^e kwartaal 2011
Betrokken partijen voeren overeengekomen activiteiten uit	Vanaf 2 ^e kwartaal tot 31-12-2011
<i>Resultaat</i>	
Uitbreiding van het aantal kindplaatsen in de kinderdagopvang en buitenschoolse opvang in stadsdeel Noord	31-12-2011
<i>Evaluatie</i>	
Betrokkenen bespreken gehanteerde	1 ^e kwartaal 2012

methodische aanpak en resultaten	
Vervolg geven aan aanpak in stadsdeel Noord en eventueel andere stadsdelen waar capaciteitsuitbreiding nodig is	Vanaf 2012

Begroting

<i>Inkomsten</i>		<i>Uitgaven</i>	
Budget vanuit Ministerie van SZW, decembercirculaire 2010	€ 148.408	Interne projectorganisatie	
		- 100 uur JOS	€ 11.000
		- 200 uur overige inzet medewerkers organisatie, zoals onderwijshuisvesting en vastgoed	€ 25.000
		Onderzoek naar verbetering informatievoorziening	€ 35.000
		Onderzoek naar huisvestingsmogelijkheden in Noord	€ 8.000
		Onderzoek naar optimaliseren toeleiding naar (kinderopvang)voorziening	€ 40.000
		Onvoorzien	€ 29.408
Totaal	€ 148.408	Totaal	€ 148.408

Bijlage

<u>Onderwerp</u>	<u>Aanbeveling rapport Buitenhek</u>	<u>Activiteit</u>	<u>Uitvoering</u>
Marktinformatie	Aanbieders van kinderopvang houden zich actiever bezig met het thema marktverzadiging	Het onderwerp marktinformatie op de agenda van het Platform Kinderopvang plaatsen en plan van aanpak ontwikkelen	Branche kinderopvang
		Eenmaal per twee jaar een onafhankelijk wachtlijstonderzoek laten uitvoeren	
Huisvesting	Ruimhartiger toepassen van de 'kruimelgevallenregeling'	Onderzoeken of kleinere bestemmingsplanwijzigingen gedaan kunnen worden	Gemeente
		Verbetering van de informatie over de benodigde procedures en voorgeschreven besluitvormingstermijnen bij de gemeente	
		Onderzoeken of de informatievoorziening verbeterd kan worden, bijvoorbeeld in de vorm van een informatiebrochure of de gemeentelijke website	
		Onderzoeken of per wijk een gemeentelijk aanspreekpunt aangewezen kan worden	
	Verbeteren integrale aanpak gemeentelijke afdelingen		
Onderzoeken of de communicatie over het beschikbare vastgoed transparanter kan			
	Onderzoeken van huisvestingsmogelijkheden in stadsdeel Noord	Gerichter gebruik maken van bestaande expertise bij het Netwerkbureau Kinderopvang en de sportbonden	Branche kinderopvang
Personeel	Aangrijpen luwte in het personeel (geen tekort aan personeel)	Realiseren van meer opleidingsplaatsen in Haarlem om van voldoende instroom van personeel verzekerd te zijn	Branche kinderopvang

Bedrijfsvoering	Optimaliseren van de toeleiding naar (kinderopvang)voorzieningen	Bijvoorbeeld inzicht in vervuiling wachtlijst (dubbele inschrijvingen) aanpak voor de daldagen (wo, vrij), intake, doorverwijzen naar peuterspeelzalen en collega-instellingen, optimaliseren planning	Branche kinderopvang
Wet- en regelgeving		Onderzoeken van knellende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld bestemming van de buitenruimte kinderopvang (landelijk)	Gemeentelijke vraag aan Regioplan
Ondersteuning		Centraal punt voor vragen ter ondersteuning van de deelnemende kinderopvanginstellingen in Noord tijdens de pilotperiode in 2011 (primaire vragen i.h.k.v. uitbreiding plaatsen dan wel locaties)	Gemeentelijke vraag aan Regioplan
Monitoring		Monitoren van de resultaten 2011 in Noord ten opzichte van de nulmeting 2009/2010	Gemeentelijke vraag aan Regioplan
Beschrijving methodiek		De gehanteerde methodische wijkgerichte aanpak in Noord in 2011 beschrijven, zodat deze voor eventuele vervolgprojecten in 2012 voor betrokken andere instellingen in andere stadsdelen beschikbaar is	Gemeentelijke vraag aan Regioplan

CONVENANT

Wachlijsten kinderopvang

Partijen,

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer H.G.J. Kamp, handelend als bestuursorgaan, hierna te noemen: 'de Minister',

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Amersfoort, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Amersfoort, te deze vertegenwoordigd door de heer M. Tigelaar, wethouder Jeugd & Onderwijs en Wijken & Beheer,

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Amsterdam, te deze vertegenwoordigd door de heer L. Asscher, wethouder onderwijs,

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Den Haag, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Den Haag, te deze vertegenwoordigd door mevrouw I. van Engelshoven, wethouder onderwijs,

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Ede, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Ede, te deze vertegenwoordigd door mevrouw H. Hullegie, wethouder Onderwijs, WMO, Gezondheidszorg en WWB,

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Haarlem, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Haarlem, te deze vertegenwoordigd door de heer J. Nieuwenburg, wethouder onderwijs,

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Nijmegen, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Nijmegen, te deze vertegenwoordigd door de heer T. Tankir, wethouder Werk & Inkomen, Openbare Ruimte en Wijken,

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Rotterdam, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Rotterdam, te deze vertegenwoordigd door de heer de Jonge, wethouder onderwijs,

Het College van burgemeester en Wethouders van de gemeente Utrecht, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, te deze vertegenwoordigd door de heer J. Kreijkamp, wethouder onderwijs,

Overwegende dat:

- de wachlijsten in de kinderopvang een belemmering vormen voor de arbeidsparticipatie;
- de wachlijsten de ouders zorgen en ongemak bezorgen;
- de wachlijsten ertoe leiden dat een evenwichtige prijs/kwaliteit verhouding moeilijk tot stand komt.
- de Partijen de gezamenlijke ambitie hebben om de wachlijsten in de kinderopvang weg te werken. Om die ambitie te realiseren maken zij een aantal afspraken.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1. Inzet van de Minister

1. De Minister stelt een budget van €2,7 mln beschikbaar. Dit bedrag wordt verdeeld onder de deelnemende gemeenten naar rato van inwoneraantal.
2. De Minister stelt een budget voor begeleiding door Regioplan beschikbaar voor de deelnemende gemeenten naar behoefte van de gemeente. De gewenste begeleiding wordt aangevraagd bij het Ministerie van SZW. Indien de aanvraag past binnen het

project zoals vermeld in de bijlage en het budget wordt de begeleiding door het Ministerie van SZW ingekocht bij Regioplan.

3. De Minister draagt zorg voor het verspreiden en delen van kennis die ontstaat in dit traject.

Artikel 2. Inzet van de gemeenten

1. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor en commiteert zich aan het wegwerken van de wachtlijsten in de kinderopvang voor zover het past binnen gemeentelijke bevoegdheden.
2. De gemeente stelt alles in werking om de belemmeringen voor kinderopvanginstellingen bij capaciteitsuitbreiding weg te nemen. Daarvoor wordt integraal gemeentelijk kinderopvangbeleid gemaakt waarbij kinderopvang ingebed wordt in verschillende disciplines waaronder jeugd, onderwijs, ruimtelijke ordening en werkgelegenheid.
3. De gemeente draagt zorg voor het verspreiden en delen van kennis die ontstaat in dit traject met de niet-deelnemende gemeenten.

Artikel 3. Nadere afspraken

1. De gemeente stelt een multidisciplinair projectteam samen met medewerkers uit verschillende disciplines waaronder jeugd, onderwijs, ruimtelijke ordening en werkgelegenheid.
2. De gemeente stelt een projectplan vast waarin de concrete doelstellingen en acties om de wachtlijsten weg te werken worden uitgewerkt.
3. De gemeente start uiterlijk 9 maart 2011 met een project om de wachtlijsten te bestrijden. Hiervoor wordt een projectplan opgesteld.
4. De gemeente neemt de nodige maatregelen om huisvestingsbelemmeringen voor de kinderopvanginstellingen weg te nemen.

Artikel 4. vaststellen van resultaten

1. De gemeente brengt in kaart wat het resultaat is van de genomen maatregelen. In ieder geval wordt vastgelegd welke nieuwe locaties er bij zijn gekomen en voor hoeveel kindplaatsen.
2. De gemeente legt de inbedding van kinderopvang bij verschillende disciplines vast.
3. Het wordt voor de ondernemers in de kinderopvang makkelijker om capaciteitsuitbreiding te realiseren.

Artikel 5. Kennis(delen)

1. De Minister draagt zorg voor kenniskringen waarin de deelnemende gemeenten kennis kunnen uitwisselen, met elkaar kunnen meedenken en van elkaar kunnen leren.
2. De gemeente doet een voorstel voor het delen van de opgedane kennis en ervaring met de andere gemeenten.
3. De Minister draagt zorg voor de coördinatie van en eventuele aanvulling op de initiatieven van de gemeente.

Artikel 6. Inwerkingtreding en looptijd

Dit convenant treedt in werking met ingang van 9 maart 2011. De bepalingen van dit convenant blijven van kracht voor zover dit voor de afronding van de projecten noodzakelijk is. Omdat de projecten niet exact op hetzelfde datum aflopen, is het eind datum voor elk gemeente anders afhankelijk van de datum van afronding van het project.

Artikel 7. Wijziging

1. Elke partij kan de andere partijen schriftelijk verzoeken het convenant te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen twee weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlage aan het convenant gehecht.

Artikel 8 Afdwingbaarheid

De bepalingen in dit convenant zijn niet in rechten afdwingbaar.

Artikel 9 Openbaarheid

Binnen vier weken na ondertekening van het convenant wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.

Aldus overeengekomen en ondertekend:

Plaats: Den Haag

Datum: 9 maart 2011

de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

de heer H.G.J. Kamp,

De gemeente Amersfoort, namens deze,

De heer M. Tigelaar

De gemeente Amsterdam, namens deze,

De heer L. Asscher

De gemeente Den Haag, namens deze,

Mevrouw I. van Engelshoven

De gemeente Ede, namens deze,

Mevrouw H. Hullegie

De gemeente Haarlem, namens deze,

De heer J. Nieuwenburg

De gemeente Nijmegen, namens deze,

De heer T. Tankir

De gemeente Rotterdam, namens deze,

De heer de Jonge

De gemeente Utrecht, namens deze,

De heer J. Kreijkamp

